Gemeente Twenterand

Integrale beleidsnota sociaal domein 2023-2026 tussentijdse evaluatie

Een interne beleidsevaluatie over sociaal beleid in de gemeente Twenterand

10-9-2026

Inhoudsopgave

1. Inleiding 2
1.1 Aanleiding 2
1.2 Doel van de evaluatie 2
1.3 Afbakening 3
1.4 Doelgroepen 3
1.5 Vooruitblik 3
2. Beschrijving van het beleid 4
2.1 Beleidskader 4
3. Bevindingen 6
3.1 De Zelfredzame Twenterander 6
3.2 De Participerende Twenterander 10
3.3 De Lerende Twenterander 12
3.4 De Gezonde Twenterander 17
4. Conclusies en aanbevelingen 21

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2023 heeft de gemeenteraad de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein 2023-2026 vastgesteld. Met deze nota is richting gegeven aan het gemeentelijk beleid binnen het sociaal domein, gebaseerd op de vier themalijnen: de Zelfredzame, Participerende, Lerende en Gezonde Twenterander. Onder deze themalijnen zijn achttien maatschappelijke opgaven geformuleerd die bijdragen aan een sociaal sterk Twenterand, waarin inwoners kunnen meedoen, zich kunnen ontwikkelen en ondersteuning ontvangen wanneer dat nodig is.

Sinds de vaststelling van de beleidsnota hebben zich verschillende maatschappelijke, economische en landelijke ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn op de uitvoering van het beleid. Tegelijkertijd is binnen diverse opgaven voortgang geboekt en zijn nieuwe inzichten opgedaan over wat goed werkt en waar aanvullende aandacht nodig is.

Omdat de huidige beleidsnota met twee jaar wordt verlengd tot en met 2028, is dit een logisch moment om de balans op te maken. Deze tussentijdse evaluatie biedt inzicht in de voortgang van de uitvoering en de mate waarin de beoogde effecten zichtbaar worden. Daarnaast vormt de evaluatie een onderbouwing voor de verlenging van de beleidsperiode en eventuele bijsturing van beleidsprioriteiten.

1.2 Doel van de evaluatie

Met deze tussentijdse evaluatie worden drie doelen nagestreefd:

- Inzicht bieden in de voortgang van de beleidsdoelen en opgaven uit de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein 2023-2026.
- Beoordelen in hoeverre de ingezette maatregelen bijdragen aan de gewenste maatschappelijke effecten, zoals versterking van bestaanszekerheid, participatie, ontwikkeling, gezondheid en zelfredzaamheid van inwoners.
- Input leveren voor de verlengde beleidsperiode 2027-2028, zodat waar nodig prioriteiten kunnen worden aangescherpt, accenten kunnen worden verlegd of nieuwe ontwikkelingen kunnen worden meegenomen.

De evaluatie heeft nadrukkelijk een lerend karakter. Het doel is niet alleen terugkijken, maar vooral ook vooruitkijken naar de opgaven die de komende jaren aandacht vragen.

1.3 Afbakening

Periode

De evaluatie richt zich op de uitvoering van de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein in de periode 2023 tot en met 2025. Waar relevant worden ontwikkelingen uit 2026 meegenomen voor zover hierover al gegevens of inzichten beschikbaar zijn.

Beleidsdoelen

De evaluatie omvat de vier themalijnen van de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein:

- De Zelfredzame Twenterander;
- De Participerende Twenterander;
- De Lerende Twenterander;
- De Gezonde Twenterander.

Binnen deze themalijnen worden de achttien geformuleerde opgaven beschouwd. De evaluatie richt zich primair op de voortgang van de beleidsdoelen, de uitvoering van de belangrijkste maatregelen en de eerste zichtbare resultaten.

1.4 Doelgroepen

De uitvoering doen we uiteraard niet alleen. Organisaties, bijvoorbeeld op het gebied van maatschappelijk werk, welzijn, mantelzorgondersteuning, onderwijs, kinderopvang, gezondheid en sport en cultuur en religie hebben ook een belangrijke rol. Zij zijn de ogen en oren in de dorpen en buurten, en hebben vaker dan de gemeente zelf het contact met inwoners. Desondanks is er overkoepelend beleid nodig, waarin richting wordt gegeven ten behoeve van de activiteiten van organisaties.

1.5 Vooruitblik

Deze tussentijdse evaluatie is uitgevoerd als een interne beleidsevaluatie door de gemeente Twenterand. Daarbij is gebruikgemaakt van beschikbare beleidsinformatie, monitoringgegevens, uitvoeringsrapportages en ervaringen vanuit de ambtelijke organisatie. Het doel van deze interne evaluatie is om inzicht te krijgen in de voortgang van de beleidsopgaven en om te bepalen welke aandachtspunten relevant zijn voor de verlengde beleidsperiode tot en met 2028.

Gezien het karakter van een tussentijdse evaluatie is ervoor gekozen om maatschappelijke partners, inwoners en andere externe stakeholders op dit moment niet uitgebreid te betrekken. Bovendien zijn er periodiek overleggen met onze partners en adviesraad en is input en signalen ook daar onderwerp van gesprek.

In de lijn der verwachting zal er richting het schrijven van de nieuwe Integrale beleidsnota een uitgebreidere evaluatie volgen.

2. Beschrijving van het beleid

2.1 Beleidskader

Met de verlenging van de nota willen we verder werken aan het geformuleerde beleid voor het brede sociale domein waar meedoen aan de samenleving van onze inwoners voorop staat en hun zelfredzaamheid en ontwikkeling, waarbij onze inwoners ook de ondersteuning krijgen die nodig is.

De doelstellingen van de IBN uitten zich in de vier hoofdthema's en de bijbehorende opgaven:

De Zelfredzame Twenterander

1. Borgen van bestaanszekerheid.
2. Zorgen dat inwoners ook in de toekomst de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben.
3. In samenwerking met zorgpartners en ons voorliggend veld werken aan goede, beschikbare en betaalbare hulp voor jeugdigen, ouders en gezinnen in Twente en Twenterand.
4. Ondersteuning bij uitdagingen in het leven: vroegsignalering en preventieve voorliggende ondersteuning voor jeugdigen en ouders.

De Participerende Twenterander

5. Er is voor iedereen plek op de arbeidsmarkt.
6. Bedrijven vanuit hun bedrijfsbelang interesseren voor de gemeentelijke programmadoelen, met name economie, (arbeids-)participatie, duurzaamheid en leefbaarheid.
7. Kansen creëren voor jongeren afkomstig van VSO/PRO-scholen en voortijdig schoolverlaters.
8. Samen met werkgevers en kennisinstellingen nemen we het initiatief om vraagstukken op het gebied van de krapte op de arbeidsmarkt op te pakken.
9. Vluchtelingen en statushouders vangen wij lokaal binnen de taakstelling op en doen zo snel als mogelijk mee.
10. In Twenterand zorgen we er met elkaar voor dat iedereen zich thuis voelt en iedereen zo goed mogelijk mee kan doen in de maatschappij.

De Lerende Twenterander

11. Gelijke kansen voor ieder kind.

12. Onderwijskansen vergroten voor kinderen: versterken doorgaande lijn voorschool-basisschool.
13. Toekomstbestendig onderwijs en kinderopvang in Twenterand.
14. Het vergroten van de basisvaardigheden en laaggeletterdheid terugdringen.
15. Inspelen op gevolgen corona voor het onderwijs.

De Gezonde Twenterander

16. Versterken van de mentale gezondheid van inwoners.
17. Gezondheid bevorderen: uitvoering geven aan lokale preventie-prioriteiten.
18. Meer inzetten op en stimuleren van een gezonde leefomgeving: wonen/zorg, luchtkwaliteit, omgeving die meer aanzet tot bewegen.

Deze thema's en opgaven vormen de basis van deze evaluatie. Binnen deze kaders wordt inzichtelijk gemaakt wat er de afgelopen jaren is gebeurd en waar we de komende twee jaar aan verder blijven werken.

3. Bevindingen

3.1 De Zelfredzame Twenterander

3.1.1 Borgen van bestaanszekerheid

Al langere tijd staat de bestaanszekerheid van een steeds groter wordende groep inwoners onder druk. Door de fors gestegen prijzen in 2022 voor stroom en gas (oorlog in Oekraïne) is deze ontwikkeling in een sterke stroomversnelling gekomen. De afgelopen beleidsperiode hebben we dan ook stevig ingezet om de bestaanszekerheid van onze inwoners te vergroten. Dit hebben we o.a. gedaan door ons armoedebeleid efficiënter in te richten. De gemeentelijke minimaregelingen zijn sinds 2025 herijkt door de overlap tussen verschillende regelingen weg te halen. We zien dat het minimabeleid nu transparanter is en het niet-gebruik van minimaregelingen is afgenomen. Om niet gebruik van regelingen tegen te gaan, is er een nieuwe folder ontwikkeld waarin alle beschikbare voorzieningen staan. Ook is er samengewerkt met afdeling Sport en Cultuur (Sjors Sportief) om de voorzieningen onder de aandacht te brengen en de aanvragen zijn hierdoor gestegen.

Het Meldpunt Geldzorgen heeft de afgelopen jaren een belangrijke rol gespeeld in bestaanszekerheid en heeft een positieve ontwikkeling doorgemaakt. De formatie is uitgebreid, er wordt steeds meer gewerkt vanuit vroegsignalering (Vroeg Eropaf) en het Meldpunt Geldzorgen is zelf de intake voor schulphulpverlening gaan uitvoeren. Hierdoor is de dienstverlening integraler, dichter bij de inwoner georganiseerd en zijn we minder afhankelijk van de Stadsbank Oost Nederland geworden, die voorheen deze intake verzorgde. Ook wordt steeds meer verbinding gezocht met andere beleidsterreinen. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking met het team Duurzaamheid. Vanuit deze samenwerking worden inwoners met een laag inkomen ondersteund bij het verduurzamen van hun koopwoning. Hiermee wordt niet alleen bijgedragen aan de energietransitie, maar ook aan het verlagen van woonlasten en het versterken van de financiële zelfredzaamheid van inwoners. Door deze ontwikkelingen is het Meldpunt Geldzorgen uitgegroeid tot een brede en laagdrempelige voorziening waar inwoners terecht kunnen voor ondersteuning bij financiële vraagstukken, schulden, toeslagen en aanverwante problematiek. Hiermee levert het meldpunt een belangrijke bijdrage aan de ambitie om financiële problemen zoveel mogelijk te voorkomen en inwoners te ondersteunen bij het opbouwen van een financieel stabiele toekomst.

Een belangrijke ontwikkeling binnen de schuldhulpverlening is de toekomstbestendige inrichting van de dienstverlening in Twenterand. Naar aanleiding van een bestuursopdracht uit 2023 is besloten om per 2026 de taken op het gebied van advies, intake en stabilisatie in eigen beheer uit te voeren via het Meldpunt Geldzorgen. Hiermee is de schuldhulpverlening dichter bij de inwoner georganiseerd en beter verbonden met andere vormen van ondersteuning binnen het sociaal domein. Financiële problemen kunnen hierdoor eerder worden gesignaleerd en aangepakt. Tegelijkertijd is de

afhankelijkheid van de Stadsbank Oost Nederland verminderd. Deze ontwikkeling sluit aan bij de landelijke afspraken over de basisdienstverlening schuldhulpverlening. Door meer taken lokaal uit te voeren, heeft Twenterand meer mogelijkheden gekregen om te sturen op kwaliteit, toegankelijkheid, maatwerk en doorontwikkeling van de dienstverlening. Hierdoor kunnen inwoners tijdig en passend worden ondersteund bij financiële problemen.

Hoewel er flinke stappen zijn gezet in het versterken van de bestaanszekerheid van onze inwoners, zijn enkele beleidsdoelen niet of niet volledig behaald. Er is verkend of de Doorbraakmethode, zoals ontwikkeld door Instituut voor Publieke Waarden, een effectieve methodiek is wanneer we vastlopen in casuïstiek. Het is gebleken dat er onder de uitvoering onvoldoende draagvlak is om met deze methodiek te werken. Er is daarom een eigen methodiek ontwikkeld om te leren van complexe casussen. De consulenten geven aan dat het een waardevolle investering van tijd is geweest en er veel kennis is opgedaan. We bekijken nu op welke wijze we deze samenwerking tussen consulenten naar een volgende stap kunnen brengen. Het is tot op heden niet gelukt om stress-sensitieve dienstverlening volledig in te voeren, wegens personele krapte en andere prioriteiten. Maar met de komst van de Participatiewet in Balans (een stelselwijziging van de Participatiewet) zien we kans om stress-sensitieve dienstverlening alsnog onderdeel te maken van onze dienstverlening. De Participatiewet in Balans biedt middelen voor deskundigheidsbevordering en stress-sensitieve dienstverlening kan hier een onderdeel van zijn. Ervaringsdeskundig is een belangrijk instrument bij het bestrijden van armoede. Begin 2026 is het ‘Kader ten behoeve van de inzet van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid’ vastgesteld. Dit kader is bedoeld als handreiking voor de uitvoering, maar bevat ook een vaste gedragslijn met betrekking tot de inzet van ervaringsdeskundigheid. De samenhang met inwonersparticipatie is voor ons nog een afstemmingsvraag, hiervoor moet nog nieuw beleid worden ontwikkeld, zodat we ook daar integraal en organisatie breed naar kunnen kijken.

Concluderend zien we dat we grote stappen hebben gezet in het versterken van de bestaanszekerheid van onze inwoners. De komende beleidsperiode houden we deze koers vast door meer in te zetten op integraal werken, stress-sensitieve dienstverlening en ervaringsdeskundigheid.

3.1.2 Zorgen dat inwoners ook in de toekomst de maatschappelijke ondersteuning krijgen die ze nodig hebben

De afgelopen beleidsperiode is ingezet op het versterken van de zelfredzaamheid van inwoners en het stimuleren van de eigen kracht. Uitgangspunt daarbij is dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven functioneren en deelnemen aan de samenleving, met ondersteuning waar nodig.

Om inwoners te ondersteunen bij het zelfstandig ouder worden, wordt sinds 2026 gewerkt met het programma Krachtig Ouder Worden. Dit programma richt zich op 55-

plussers met een hulpvraag op het gebied van mobiliteit of het voeren van een huishouden en stimuleert hen om vaardigheden te behouden of opnieuw aan te leren. Omdat de eerste groepen pas in 2026 zijn gestart, zijn de resultaten nog onvoldoende zichtbaar om conclusies te trekken over de effectiviteit van de aanpak.

Ook is ingezet op bewustwording rondom zelfstandig ouder worden en het tijdig voorbereiden op toekomstige ondersteuningsvragen. In dat kader heeft Twenterand deelgenomen aan de regionale campagne Praat samen over later. Met deze campagne worden inwoners gestimuleerd om vroegtijdig na te denken over wonen, gezondheid, ondersteuning en hun sociale netwerk.

Mantelzorgers spelen een belangrijke rol binnen de maatschappelijke ondersteuning. Daarom is blijvend geïnvesteerd in ondersteuning van mantelzorgers, onder meer door deelname aan de Twentse pilot Planbare Logeerzorg. Deze vorm van respijtzorg biedt mantelzorgers tijdelijk ontlasting doordat de zorgvrager voor korte tijd verblijft op een woonzorglocatie. De eerste ervaringen met deze regionale samenwerking zijn positief en de mogelijkheden voor structurele voortzetting na afloop van de pilot worden verkend.

Daarnaast is de samenwerking tussen de Wmo en dementiezorg verder versterkt. Sinds 2026 wordt bij aanvragen voor dagbesteding van inwoners met geheugenproblematiek gewerkt met een aangepaste werkwijze, waarbij de casemanager dementie een grotere rol heeft in de voorbereiding van de indicatie. Hierdoor is het proces efficiënter ingericht en sluit de ondersteuning beter aan bij de persoonlijke situatie van inwoners. De nieuwe werkwijze wordt door zowel professionals als inwoners positief gewaardeerd en is inmiddels onderdeel van de reguliere uitvoering.

Tegelijkertijd laat de evaluatie zien dat de druk op de maatschappelijke ondersteuning verder toeneemt. De vergrijzing zorgt voor een groeiende vraag naar zowel algemene voorzieningen als maatwerkondersteuning. Deze ontwikkeling vraagt om blijvende investeringen in preventie, zelfredzaamheid, mantelzorgondersteuning en de sociale basis. Om hierop voorbereid te zijn, is een verkenning gestart naar de gevolgen van de vergrijzing en de wijze waarop ondersteuning in de toekomst toegankelijk en betaalbaar kan blijven voor inwoners van Twenterand.

3.1.3 In samenwerking met zorgpartners en ons voorliggend veld werken aan goede, beschikbare en betaalbare hulp voor jeugdigen, ouders en gezinnen in Twente en Twenterand.

De periode van 2022-2025 heeft veelal in het teken gestaan van het uitwerken van de Regiovisie Jeugdhulp Twente. Dit is o.a. gedaan door het vaststellen van een strategisch inkoopdocument en uiteindelijk het aangaan van nieuwe contracten per 1-1-2025. Met het project ‘Indicatoren’ werken we in de regio gezamenlijk met aanbieders op het meer sturen op het jeugdzorglandschap. Ook in de inkoop jeugdhulp is meer aandacht voor ambulante alternatieven. De komende beleidsperiode zetten we in op de Prioritaire

Agenda Jeugd. Dit is een Twents verbeterprogramma voor de jeugdzorg. De kern hierbij is: minder zware jeugdhulp, minder uithuisplaatsingen, meer hulp thuis en dichtbij, betere regionale samenwerking en meer grip op kwaliteit en kosten.

De POH-Jeugd heeft de afgelopen beleidsperiode positief bijgedragen aan de mentale gezondheid van onze jongeren. De samenwerking verloopt goed en er is een betere sturing op verwijzingen.

3.1.4 Ondersteuning bij uitdagingen in het leven: vroegsignalering en preventieve voorliggende ondersteuning van jeugdigen en ouders

De afgelopen beleidsperiode hebben we ingezet op het tijdig signaleren van hulpvragen, om zo zwaardere problematiek en ondersteuning te voorkomen. Jongerenwerk is hier een cruciaal onderdeel gebleken. Dit is een belangrijke voorziening in de pedagogische infrastructuur van Twenterand. Per 2025 is het jongerenwerk ondergebracht bij Incluzio Twenterand. Er wordt gewerkt vanuit een bredere welzijnsbenadering die aansluit bij andere preventieve en licht ambulante voorzieningen zoals gezinswerk en het Scheidingspunt.

De gemeente Twenterand heeft per 2024 een impuls gegeven aan Kansrijke Start door een opdracht aan Stichting ZorgSaam Twenterand te gunnen, waarbij ZorgSaam zich bezighoudt met het onderhouden van de lokale coalitie Kansrijke Start en ondersteuning biedt aan gezinnen in kwetsbare situaties met (ongeboren) kinderen in de eerste 1000 dagen.

De gemeente Twenterand kocht in 2024 het programma Nu Niet Zwanger (NNZ) in. Het programma biedt hulpverleners handvatten om met hun cliënten over deze onderwerpen te praten. Het programma draagt er zorg voor dat de hulpverlener de cliënt helpt bij zijn kinderwens en dat wanneer deze er niet is, samen gekeken kan worden naar een passende mogelijkheid voor anticonceptie. NNZ adviseert, oordeelt niet en onderschrijft het voorbehoud van reproductieve rechten van ieder mens. Zij helpen inwoners om een bewuste keuze te maken om nu wel of niet zwanger te zijn of te worden. Zij dragen er dan ook zorg voor dat inwoners met een kwetsbare achtergrond regie kunnen krijgen op hun kinderwens, helpen bij financiering van anticonceptie voor inwoners die het niet kunnen betalen en ondersteunen lokale professionals. Ook bieden zij ondersteuning in de preconceptiefase. Dit zetten we de komende jaren voort. De komende jaren werken we ook verder aan een sterke lokale keten rondom de eerste 1000 dagen.

3.1.5 Kadernotitie Toegang Twenterand

We zijn de afgelopen jaren bezig geweest met het versterken van de sociale basis. Een grote stap hierin is geweest het vaststellen van de ‘Kadernotitie toegang en lokaal team sociaal domein Twenterand’ (Kadernotitie) in 2026. De Kadernotitie beschrijft hoe de gemeente Twenterand de toegang tot ondersteuning binnen het sociaal domein wil

organiseren. Uitgangspunt is dat inwoners zo vroeg mogelijk, dichtbij huis en vanuit één integrale benadering passende ondersteuning krijgen. Hierbij ligt de nadruk op eigen kracht, het sociale netwerk, de sociale basis en waar nodig professionele ondersteuning. De notitie geeft richting aan de samenwerking tussen toegang, preventie, welzijn, zorg en participatie. Hoewel de inhoud van de Kadernotitie breed positief is ontvangen, is er discussie ontstaan over de beste manier van het uitvoeren van de Kadernotitie. Op dit moment loopt er een onafhankelijk onderzoek die de raad gaat helpen een keuze te maken voor de beste uitvoeringsvariant. De implementatie van de Kadernotitie loopt hiermee vertraging op.

3.2 De Participerende Twenterander

3.2.1 Er is voor iedereen plek op de arbeidsmarkt

In de afgelopen jaren zijn binnen de gemeente Twenterand belangrijke stappen gezet voor een inclusieve arbeidsmarkt. Daarmee wordt niet alleen gewerkt aan arbeidsparticipatie, maar ook aan zelfredzaamheid, eigenwaarde en maatschappelijke betrokkenheid.

Door een sterke inzet op onder meer beschut werk en loonkostensubsidies hebben steeds meer inwoners met een arbeidsbeperking of afstand tot de arbeidsmarkt de mogelijkheid gekregen om betaald werk te verrichten. We zien dat de werkeloosheid in de gemeente Twenterand relatief lager is dan die van de gemeenten die tot de Arbeidsmarktregio Twente behoren. Als Twenterand hebben we de afgelopen beleidsperiode geprofiteerd van de krappe arbeidsmarkt; werkgevers staan meer open voor inwoners met een beperking, statushouders en leerwerktrajecten.

In mei 2026 heeft de gemeente Twenterand opnieuw de hercertificering voor de Prestatieladder Socialer Ondernemen (PSO) behaald. De PSO is een landelijk erkend keurmerk dat aantoont in welke mate een organisatie bijdraagt aan werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Het sluiten van de toegang tot de WSW in 2015 en de ontwikkelingen binnen de Participatiewet maken het noodzakelijk om een toekomstbestendige samenwerking met Ontplooj en Larcom in te richten. In 2025 zijn daarom met de gemeenten Almelo, Wierden, Dinkelland en Tubbergen afspraak gemaakt over de toekomst van Ontplooj, en met de gemeenten Ommen, Hardenberg en Dalfsen voor de toekomst van Larcom. Beide sociaal ontwikkelbedrijven moeten voorzieningen gaan aanbieden die aansluiten op deze bredere doelgroep, zodat zij ondersteund worden om (op den duur) deel te nemen aan de arbeidsmarkt. De komende beleidsperiode werken we verder aan het versterken van de sociale infrastructuur door concrete afspraken te maken met Ontplooj en Larcom.

3.2.2 Kansen creëren voor jongeren afkomstig van VSO/PRO-scholen en voortijdig schoolverlaters

In 2026 is regionaal verder gewerkt aan de voorbereiding en implementatie van de Wet van school naar duurzaam werk, die per 1 januari 2026 door de veertien Twentse gemeenten gezamenlijk wordt uitgevoerd. Vanuit deze wettelijke opgave werken gemeenten, onderwijsinstellingen en arbeidsmarktpartners samen aan een sluitende aanpak voor jongeren van 16 tot 27 jaar zonder startkwalificatie, met als doel hen duurzaam toe te leiden naar onderwijs of werk.

Binnen De Twentse Belofte is onderzocht hoe jongeren afkomstig van het voortgezet speciaal onderwijs (VSO), praktijkonderwijs (PRO) en voortijdig schoolverlaters sneller, efficiënter en integraal ondersteund kunnen worden. Daarbij is ingezet op het versterken van de samenwerking tussen scholen, het Doorstroompunt Almelo en gemeenten, zodat ondersteuningsvragen vroegtijdig worden gesignaleerd en jongeren sneller de juiste route naar begeleiding weten te vinden. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat onderwijsinstellingen en het Doorstroompunt goed zicht hebben op het lokale ondersteuningsaanbod, zodat jongeren vroegtijdig passende ondersteuning ontvangen en een soepele overgang naar vervolgonderwijs, werk of begeleiding kunnen maken.

De implementatie van de nieuwe wet heeft geleid tot verdere regionale afstemming op het gebied van verzuimaanpak, monitoring, ketenregie en preventie. Hiermee is een basis gelegd voor een uniforme Twentse werkwijze, waarin niet alleen wordt voldaan aan de wettelijke taken, maar ook wordt gewerkt aan de bovenwettelijke ambities van De Twentse Belofte. Deze ambities richten zich op kansengelijkheid, innovatie en een gezamenlijke regionale aanpak, zodat jongeren meer perspectief krijgen op een succesvolle overgang van school naar onderwijs, werk en zelfstandig maatschappelijk functioneren.

3.2.3 Samen met werkgevers en kennisinstellingen nemen we het initiatief om vraagstukken op het gebied van de krapte op de arbeidsmarkt op te pakken

Twenterand heeft de opgave rondom arbeidsmarktkrapte vooral regionaal opgepakt. De gemeente werkte samen met werkgevers, ROC van Twente, UWV, Werkplein Twente en andere kennis- en arbeidsmarktpartners aan de ontwikkeling van Werkcentrum Twente, leer-werktrajecten, een inclusieve arbeidsmarkt en de doorontwikkeling van sociale ontwikkelbedrijven. Hierdoor zijn werkgevers beter ondersteund bij personeelsvraagstukken en zijn meer inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt in beeld gekomen als potentieel arbeidsaanbod.

3.2.4 Vluchtelingen en statushouders vangen wij lokaal binnen de taakstelling op en doen zo snel als mogelijk mee

De afgelopen beleidsperiode heeft de gemeente Twenterand een substantiële bijdrage geleverd aan de opvang en integratie van ontheemden uit Oekraïne en statushouders. De gemeente realiseerde 352 opvangplekken voor Oekraïense ontheemden, onder meer

door de aankoop en ontwikkeling van camping de Blekkenhorst (nu camping Hammerhorst).

Twenterand heeft daarbij bewust gekozen voor een humane en duurzame opvang van gezinnen. In Vriezenveen en Den Ham zijn woonvoorzieningen in chalets gerealiseerd, waardoor gezinnen beschikken over privacy, een eigen leefruimte en een stabiele woonomgeving. Deze aanpak heeft bijgedragen aan welzijn, participatie, de schoolgang van kinderen en een succesvolle integratie in de lokale samenleving.

De opvang is bovendien ruim binnen de beschikbare rijksmiddelen uitgevoerd. Dankzij een doelmatige en efficiënte uitvoering konden resterende middelen worden toegevoegd aan de algemene reserve, waarmee de financiële positie van de gemeente is versterkt.

Daarnaast heeft Twenterand invulling gegeven aan de huisvesting van statushouders, ondanks de druk op de woningmarkt. Er is geïnvesteerd in huisvesting, inburgering, maatschappelijke begeleiding en participatie, in nauwe samenwerking met VluchtelingenWerk. Daarmee zijn nieuwkomers ondersteund bij hun integratie en het vergroten van hun zelfredzaamheid. In noodsituaties heeft Twenterand tijdelijke opvang geboden aan vijf asielzoekers (gezin) en daarmee bijgedragen aan de landelijke opvangopgave.

In het kader van de Spreidingswet heeft Twenterand in 2026 een innovatieve regionale afspraak gemaakt met de gemeente Almelo. Almelo vangt binnen de bestaande opvangcapaciteit 60 asielzoekers op namens Twenterand, terwijl Twenterand 60 statushouders huisvest in de verschillende dorpskernen. Deze constructie maakt het mogelijk om de wettelijke opgaven in te vullen op een wijze die past bij de lokale situatie, beschikbare huisvesting en de ambitie om integratie duurzaam vorm te geven.

Voor de resterende opvangopgave van 108 asielzoekers zet Twenterand in op regionale samenwerking en maatwerk. De gemeente onderzoekt mogelijkheden om deze opgave in overleg met andere gemeenten en het Rijk in te vullen door aanvullende opvang van Oekraïense ontheemden. Daarmee bouwt Twenterand voort op een aanpak waar inmiddels ruime ervaring mee is opgedaan en die goed aansluit bij de schaal, leefbaarheid en draagkracht van de gemeente.

3.3 De Lerende Twenterander

3.3.1 Gelijke kansen voor ieder kind

De afgelopen beleidsperiode zijn belangrijke stappen gezet in het vergroten van kansengelijkheid voor kinderen en jongeren in Twenterand. De samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang en gemeente is verder versterkt, onder meer door de gezamenlijke deelname aan de Gelijke Kansen Alliantie (GKA). Hierdoor is een stevigere basis ontstaan om gezamenlijk te werken aan ontwikkelkansen voor kinderen en het voorkomen van achterstanden.

Binnen de lokaal lerende netwerken is de samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang verder gegroeid. Gezamenlijke scholing en kennisuitwisseling hebben bijgedragen aan een betere afstemming tussen professionals en aan het versterken van de doorgaande ontwikkellijn van jonge kinderen, met name in Vroomshoop en Westerhaar. Ook op het gebied van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) is vooruitgang geboekt. Met de inzet van VVE-coaches en de uitbreiding van het aanbod voor kinderen van ouders zonder recht op kinderopvangtoeslag is de toegankelijkheid van voorschoolse ondersteuning vergroot en wordt vroegtijdig geïnvesteerd in het voorkomen van onderwijsachterstanden.

Daarnaast is de samenwerking met onderwijs- en opvangpartners versterkt. Hierdoor is meer ruimte ontstaan voor beleidsontwikkeling, samenwerking en aansluiting tussen lokale en regionale initiatieven. In de afgelopen jaren zijn bovendien diverse afspraken en werkwijzen ontwikkeld en geborgd, onder meer rond observatie, ondersteuning, overdracht en zorgstructuren. Daarmee beschikt Twenterand over een stevige basis voor een samenhangend aanbod rondom kinderen en gezinnen.

Tegelijkertijd laat de evaluatie zien dat niet alle ontwikkelingen zich in hetzelfde tempo voordoen. De samenwerking binnen de lerende netwerken is in Westerhaar en Vroomshoop verder ontwikkeld dan in Den Ham en Vriezenveen. De komende jaren ligt daarom een opgave om de samenwerking in alle kernen verder te versterken en verschillen te verkleinen. Daarnaast vragen de financiële uitdagingen binnen de gemeente om een zorgvuldige afweging over het voortzetten van bovenwettelijke voorzieningen, zoals de inzet van VVE-coaches en aanvullende VVE-dagdelen. Daarbij blijft het belang van vroegtijdige ondersteuning en kansengelijkheid een belangrijk uitgangspunt.

Met het oog op de landelijke ontwikkeling naar inclusiever onderwijs in 2035 en een sterke ondersteuningsstructuur rondom kinderen en gezinnen, vormen de behaalde resultaten een solide basis voor de komende jaren. De uitdaging ligt vooral in het bestendigen van deze resultaten, het verder versterken van de samenwerking en het maken van duurzame keuzes binnen de beschikbare financiële ruimte.

3.3.2 Onderwijskansen vergroten voor kinderen: versterken doorgaande lijn voorschool-basisschool

In de afgelopen beleidsperiode zijn belangrijke stappen gezet in het versterken van de doorgaande ontwikkellijn van voorschool naar basisschool. In alle kernen zijn lokaal lerende netwerken gestart, waarmee een basis is gelegd voor structurele samenwerking tussen kinderopvang, voorschoolse voorzieningen en onderwijs. Daarnaast is gewerkt aan een meer eenduidige overdracht van doelgroepkinderen door de invoering van een gemeente breed overdrachtsformulier.

Ook de betrokkenheid van ouders bij de overgang naar het basisonderwijs heeft aandacht gekregen. Door gerichte communicatie en kennismakingsactiviteiten worden ouders gestimuleerd om zich tijdig te oriënteren op het onderwijsaanbod. Hiermee wordt bijgedragen aan een goede start van kinderen binnen het basisonderwijs.

Op het gebied van voorschoolse educatie is de kwaliteit van het aanbod verder versterkt. VVE-aanbieders werken met kind volgsystemen en binnen de lerende netwerken wordt steeds meer samengewerkt aan een gezamenlijke manier van observeren en volgen. De ingebruikname van de VVE-monitor heeft daarnaast geleid tot beter inzicht in het bereik van doelgroepkinderen en het gebruik van voorschoolse educatie.

In 2023 is de VVE-monitor in gebruik genomen. De monitor laat zien dat de ingezette aanpak effect lijkt te hebben. Zowel het aantal bereikte peuters als het aantal bereikte VVE-peuters is de afgelopen jaren licht gestegen. Tegelijkertijd blijft een deel van de doelgroep buiten beeld. Het terugdringen van dit non-bereik blijft daarom een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast verschillen de resultaten tussen de kernen en verloopt de ontwikkeling van de samenwerking niet overal in hetzelfde tempo.

Deze evaluatie laat verder zien dat er nog vervolgstappen nodig zijn op het gebied van gezamenlijke kwaliteitsdoelen en monitoring van resultaten. Tegelijkertijd vragen de verschillen tussen de kernen, het blijvende non-bereik van een groep doelgroepkinderen, het ontbreken van gezamenlijke resultaatstreefdoelen en de aankomende financiële en wettelijke veranderingen om verdere beleidsontwikkeling. De komende periode zal daarom in het teken staan van het bestendigen van de behaalde resultaten en het ontwikkelen van een toekomstbestendige en financieel haalbare inrichting van het onderwijsachterstandenbeleid en de voorschoolse educatie.

3.3.3 Toekomstbestendig onderwijs en kinderopvang in Twenterand

De afgelopen beleidsperiode stond voor een belangrijk deel in het teken van ontwikkelingen rondom onderwijshuisvesting. De vaststelling van de Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting in 2026 heeft geleid tot nieuwe verantwoordelijkheden voor gemeenten en vraagt om een meer strategische en integrale benadering van onderwijsvastgoed. Met ingang van 1 januari 2027 krijgen gemeenten aanvullende verantwoordelijkheden op het gebied van onderwijshuisvesting, waaronder de verplichting om een Integraal Huisvestingsplan (IHP) op te stellen en periodiek te actualiseren. Daarnaast wordt de verantwoordelijkheid voor levensduur verlengende renovatie van schoolgebouwen expliciet bij gemeenten belegd.

De komende jaren krijgt de gemeente een nadrukkelijkere regierol bij de ontwikkeling van toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar onderwijsvoorzieningen, maar ook naar de samenhang met duurzaamheid, gemeentelijk vastgoed, ruimtelijke ontwikkelingen en demografische veranderingen. Deze

ontwikkeling sluit aan bij de ambitie om onderwijsvoorzieningen voor de lange termijn kwalitatief goed, bereikbaar en passend te houden.

Naast deze beleidsmatige ontwikkelingen zijn ook concrete stappen gezet in de uitvoering van huisvestingsprojecten. Voor de Oranjeschool zijn besluiten genomen die nieuwbouw mogelijk maken en voor SBO De Sleutel zijn verschillende huisvestingsscenario's uitgewerkt om tegemoet te komen aan de groeiende ruimtebehoefte. Uiterlijk in het najaar van 2026 wordt hier een besluit over genomen.

Tegelijkertijd brengen de nieuwe wettelijke taken financiële uitdagingen met zich mee. De uitbreiding van verantwoordelijkheden gaat vooralsnog niet gepaard met aanvullende structurele middelen vanuit het Rijk. Hierdoor ontstaat de opgave om ambities, wettelijke verplichtingen en beschikbare middelen met elkaar in balans te brengen.

Deze evaluatie laat zien dat de focus verschuift van individuele huisvestingsprojecten naar strategische sturing op de lange termijn. De uitdaging voor de komende beleidsperiode ligt in de implementatie van de nieuwe wetgeving, de actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan en het ontwikkelen van een integrale en financieel houdbare visie op onderwijshuisvesting.

3.3.4 Het vergroten van de basisvaardigheden en terugdringen van laaggeletterdheid

In de afgelopen beleidsperiode zijn belangrijke stappen gezet in het versterken van de basisvaardigheden van inwoners. De uitvoering van het actieplan basisvaardigheden heeft geleid tot meer aandacht voor taal-, reken- en digitale vaardigheden en tot een sterker netwerk van organisaties die inwoners hierbij ondersteunen.

Met initiatieven zoals de VoorleesExpress, het Taalpunt, de Avondschool en de inzet van taalambassadeurs is geïnvesteerd in zowel preventie als ondersteuning. Hiermee zijn inwoners ondersteund bij het ontwikkelen van taal- en digitale vaardigheden, het vergroten van hun zelfredzaamheid en het versterken van hun maatschappelijke participatie.

Daarnaast is ingezet op deskundigheidsbevordering van professionals, waardoor signalen van beperkte basisvaardigheden eerder worden herkend en inwoners sneller naar passende ondersteuning kunnen worden begeleid. Ook is aandacht besteed aan begrijpelijke communicatie, waardoor gemeentelijke informatie beter toegankelijk is geworden voor inwoners.

Positief is de groeiende integrale aanpak van basisvaardigheden. Laaggeletterdheid wordt steeds vaker verbonden met andere maatschappelijke vraagstukken, zoals gezondheid, armoede, participatie en opvoeding. Hierdoor ontstaat meer samenhang tussen verschillende beleidsdoelen en wordt ondersteuning beter afgestemd op de leefwereld van inwoners. Een voorbeeld hiervan is het project Voel je goed! Dit project

draagt bij aan het versterken van gezondheidsvaardigheden van inwoners met beperkte taal- en gezondheidsvaardigheden.

Deze evaluatie laat zien dat Twenterand inmiddels beschikt over een stevige infrastructuur rond basisvaardigheden. De komende jaren ligt de opgave vooral in het verder vergroten van het bereik, het bestendigen van succesvolle initiatieven en het versterken van de relatie tussen basisvaardigheden, gezondheidsvaardigheden en maatschappelijke participatie.

3.3.5 Inspelen op gevolgen van corona voor het onderwijs

In de afgelopen beleidsperiode is ingezet op het beperken van de gevolgen van de coronapandemie voor kinderen en jongeren. Met middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs zijn activiteiten uitgevoerd die bijdragen aan het versterken van onderwijs, welzijn, sociale ontwikkeling en mentale gezondheid.

De investeringen hebben geleid tot een breed aanbod van activiteiten op het gebied van sport, cultuur, welzijn en talentontwikkeling. Daarmee is niet alleen gewerkt aan het terugdringen van onderwijsachterstanden, maar ook aan het versterken van sociale contacten, zelfvertrouwen en welzijn van kinderen en jongeren. Tegelijkertijd is meer aandacht gekomen voor mentale gezondheid, onder andere door programma's gericht op mentale veerkracht en vroegsignalering.

Ook de verbinding tussen onderwijs, zorg en welzijn is verder ontwikkeld. Binnen de regio is gewerkt aan een gezamenlijke beleidsrichting voor de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Daarnaast zijn bestaande pilots binnen het onderwijs voortgezet om ervaring op te doen met de inzet van ondersteuning in en rondom school.

Deze evaluatie laat zien dat de tijdelijke NPO-middelen een belangrijke impuls hebben gegeven aan de ondersteuning van kinderen en jongeren. Tegelijkertijd brengt het aflopen van deze middelen de uitdaging met zich mee om keuzes te maken over welke activiteiten structureel kunnen worden voortgezet. Dit geldt ook voor andere incidentele middelen, die voort zijn gekomen uit SPUK GALA en IZA. Ook blijkt dat niet alle oorspronkelijke ambities realiseerbaar waren. Zo is onderzocht of een praktijkschool in Twenterand mogelijk was, maar bleek hiervoor onvoldoende perspectief aanwezig.

Terugkijkend kan worden geconcludeerd dat de coronamiddelen hebben bijgedragen aan het versterken van de ontwikkelkansen en het welzijn van kinderen en jongeren. De komende periode ligt de uitdaging vooral in het borgen van succesvolle initiatieven, het verder versterken van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp en het zoeken naar duurzame financiering voor activiteiten die hun meerwaarde hebben bewezen.

3.4 De Gezonde Twenterander

3.4.1 Versterken van de mentale gezondheid van inwoners

De afgelopen jaren is ingezet op het versterken van de mentale gezondheid van inwoners. Daarbij is nadrukkelijk aandacht besteed aan preventie, het versterken van de sociale basis en het verminderen van eenzaamheid en sociaal isolement. Met de Subsidieregeling Gezondheid en Sociale Basis 2023 en de daaropvolgende meerjarige regeling 2024-2026 heeft de gemeenteactiviteiten ondersteund die bijdragen aan gezondheid, welzijn en maatschappelijke verbondenheid. Hoewel mentale gezondheid niet altijd expliciet als afzonderlijk thema is opgenomen, leveren onderdelen als Welzijn op Recept, mantelzorgondersteuning en het versterken van de sociale basis een belangrijke bijdrage aan het voorkomen van psychische klachten.

Ook in de praktijk is de inzet op mentale gezondheid zichtbaar. Via onder andere de zorginformatiepunten en het Meldpunt Zorgwekkend Gedrag wordt ondersteuning geboden aan inwoners die behoefte hebben aan informatie, advies of passende hulp. Anderzijds heeft het signaalpunt eenzaamheid heeft tot op heden nog niet het gewenste resultaat behaald. Daarnaast is in 2025 samen met maatschappelijke partners de Week van de Gezonde Twenterander georganiseerd, waarin ontmoeting, bewegen en welzijn centraal stonden.

De verbinding met het onderwijs is in ontwikkeling. Een belangrijke stap hierin is de pilot THINK op School, die in schooljaar 2025-2026 is gestart op Het Noordik in Vriezenveen. Het programma richt zich op het versterken van de mentale gezondheid en weerbaarheid van jongeren. Tegelijkertijd blijkt dat de gewenste doorgaande lijn nog niet volledig is gerealiseerd. Het programma is nog niet beschikbaar binnen het basisonderwijs en nog niet uitgerold naar andere middelbare scholen. De komende jaren wordt ingezet op verdere verbreding en samenhang van het aanbod.

Ook is gewerkt aan het bespreekbaar maken van mentale gezondheid. Projecten als Midzwammernachtsdreum, #NOFilter en Echo laten zien hoe cultuur kan bijdragen aan ontmoeting, verbinding en bewustwording rondom mentale gezondheid. De ontwikkeling van een cultuurcafé moet de komende jaren zorgen voor meer samenwerking tussen cultuur, verenigingen en het sociaal domein.

Op het gebied van dementie zijn belangrijke resultaten behaald. Met ondersteuning van ZonMw en in samenwerking met maatschappelijke partners is een lokale aanpak ontwikkeld die heeft geleid tot het behalen van het certificaat Dementievriendelijke Gemeente in 2025. Daarbij zijn onder meer een werkgroep dementievriendelijke gemeente opgericht, ontmoetingscentra voor mensen met geheugenproblemen gestart en verschillende bewustwordings- en scholingsactiviteiten georganiseerd. De komende jaren ligt er nog een opgave om ook ondernemers en andere maatschappelijke organisaties verder te betrekken bij deze aanpak.

Sport en cultuur worden daarnaast steeds vaker ingezet als middel om gezondheid, welzijn en participatie te versterken. Initiatieven zoals Try-Out en Sjors Sportief en Creatief bieden kinderen en jongeren de mogelijkheid om laagdrempelig kennis te maken met sportieve en culturele activiteiten en dragen daarmee bij aan een gezonde leefstijl en sociale verbondenheid.

3.4.2 Uitvoering geven aan lokale preventieprioriteiten

Binnen de preventieve aanpak is de afgelopen jaren aandacht besteed aan zowel landelijke als lokale gezondheidsvraagstukken. Naast thema's als overgewicht, roken en middelengebruik is specifiek ingezet op de relatie tussen gezondheid, eenzaamheid, armoede, schulden en laaggeletterdheid.

Op regionaal niveau is aangesloten bij de Twentse Visie op Sport en Bewegen 2024-2027. Binnen deze samenwerking participeert Twenterand actief in het stimuleren van inclusief sporten en bewegen, zodat zoveel mogelijk inwoners kunnen deelnemen aan sport- en beweegactiviteiten.

Ook verenigingen en maatschappelijke organisaties vervullen een belangrijke rol binnen de preventieve infrastructuur. Zij dragen niet alleen bij aan ontmoeting en participatie, maar fungeren ook steeds vaker als signaleringsplek voor bijvoorbeeld eenzaamheid en laaggeletterdheid. Een voorbeeld hiervan is het Muziekplatform Twenterand, waarin muziekverenigingen zich gezamenlijk inzetten voor muziekparticipatie van uiteenlopende doelgroepen, waaronder ouderen en inwoners met een beperking.

Op het gebied van verslavingspreventie is gewerkt aan bewustwording en voorlichting. Dit heeft onder meer vorm gekregen in het Uitvoeringsplan Genotsmiddelenbeleid 2025-2028. In samenwerking met FirstAidDD worden jaarlijks basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs bezocht om jongeren inzicht te geven in de risico's van alcohol- en drugsgebruik. Daarnaast worden ook verenigingen en andere maatschappelijke organisaties betrokken, zodat niet alleen jongeren maar ook hun omgeving wordt bereikt.

Voor het terugdringen van roken is eerder ingezet op rookvrije bushaltes. De mogelijkheden voor verdere uitbreiding van rookvrije zones worden onderzocht, waarbij ook wordt gekeken naar de juridische mogelijkheden voor handhaving.

3.4.3 Meer inzetten op en stimuleren van een gezonde leefomgeving

De afgelopen jaren is gezondheid steeds nadrukkelijker verbonden met ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Daarbij is aandacht besteed aan wonen, toegankelijkheid, bewegen en de verbinding tussen zorg en leefomgeving.

Op het gebied van toegankelijkheid en inclusie zijn verschillende stappen gezet. Hierbij wordt samengewerkt met inwoners en belangengroepen, zoals Inclusief Twenterand. De inzet varieert van toegankelijke communicatie op B1-niveau en digitale hulpmiddelen

zoals ReadSpeaker tot activiteiten in het kader van de Week van de Toegankelijkheid en maatregelen die inclusief stemmen mogelijk maken. Deze activiteiten dragen bij aan een samenleving waarin zoveel mogelijk inwoners zelfstandig mee kunnen doen.

De vergrijzing en toenemende zorgvraag vragen tegelijkertijd om een toekomstbestendige woonomgeving. Om inwoners bewust te maken van het belang van tijdig nadenken over wonen, zorg en ondersteuning, is in 2025 de campagne *Praat samen over later* georganiseerd. Samen met zorg- en welzijnspartners is aandacht gevraagd voor gezond en prettig ouder worden en de keuzes die daarbij horen.

Ook op het gebied van relatie- en gezinsproblematiek is ingezet op preventie. Het Scheidingspunt ondersteunt inwoners bij vragen rondom scheidingen en heeft als doel om de negatieve gevolgen van scheidingen voor betrokkenen, met name kinderen, zoveel mogelijk te beperken. Daarbij wordt gewerkt aan vroegtijdige ondersteuning, passende hulp en versterking van de samenwerking tussen betrokken organisaties. Tegelijkertijd neemt de complexiteit van de hulpvragen toe, wat zichtbaar is in de langere doorlooptijden van trajecten.

Tot slot is gewerkt aan het versterken van het AED-netwerk en het vergroten van het aantal burgerhulpverleners. In samenwerking met de Stichting Cardiologische Calamiteitenzorg Nederland wordt ingezet op een dekkend netwerk van AED's en een goed georganiseerde eerstehulpverlening. Het aantal geregistreerde burgerhulpverleners is de afgelopen jaren verder gegroeid en bedroeg in 2025 ruim 1.100 inwoners.

3.4.4 Ontwikkelingen in landelijk gezondheidsbeleid

Uit de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2025-2028 blijkt dat de uitgangspunten van de IBN nog grotendeels aansluiten bij de landelijke koers. Thema's als mentale gezondheid, Kansrijke Start, preventie, een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving blijven zowel lokaal als landelijk belangrijke speerpunten.

De vergelijking laat echter ook zien dat het landelijke gezondheidsbeleid zich op enkele onderdelen verder heeft ontwikkeld. De belangrijkste aanvulling betreft suïcidepreventie, dat inmiddels een expliciete landelijke prioriteit is geworden en waarvoor gemeenten worden geacht een lokale aanpak te ontwikkelen. Daarnaast vragen ook vaccinatiegraad en seksuele gezondheid om meer aandacht dan momenteel in de beleidsnota is opgenomen.

Verder wordt landelijk sterker ingezet op gezondheidsvaardigheden, waarbij naast laaggeletterdheid ook het begrijpen van gezondheidsinformatie, digitale vaardigheden en zelfregie centraal staan. Ook het thema vitaal ouder worden heeft een prominentere plek gekregen, met aandacht voor onder andere valpreventie, dementiepreventie en vitaal thuis wonen.

Tot slot wordt binnen het landelijke gezondheidsbeleid steeds nadrukkelijker uitgegaan van het principe Gezondheid in alle beleidsdomeinen, waarbij gezondheid expliciet wordt meegewogen in beleid op het gebied van wonen, mobiliteit, duurzaamheid, onderwijs, werk en de fysieke leefomgeving.

Deze ontwikkelingen vragen niet om een fundamentele herziening van de beleidslijn van De Gezonde Twenterander, maar bieden wel aanknopingspunten om het bestaande beleid in de verlengde beleidsperiode tot en met 2028 verder aan te scherpen en te actualiseren.

4. Conclusies en aanbevelingen

Deze interne tussentijdse beleidsevaluatie laat zien dat de uitgangspunten van de IBN nog altijd aansluiten bij de maatschappelijke opgaven van Twenterand. Binnen alle vier de themalijnen zijn in de afgelopen periode belangrijke stappen gezet. De samenwerking met maatschappelijke partners is versterkt, er zijn nieuwe preventieve voorzieningen ontwikkeld, de ondersteuning aan inwoners is verder doorontwikkeld en op diverse onderdelen is een stevig fundament gelegd voor de toekomst. Tegelijkertijd laat de evaluatie zien dat de grote maatschappelijke vraagstukken waarvoor Twenterand staat niet kleiner zijn geworden. Vergrijzing, een toenemende (intensiteit en complexiteit van de) zorgvraag, druk op voorzieningen, kansengelijkheid, mentale gezondheid en krapte op de arbeidsmarkt vragen ook de komende jaren om blijvende aandacht.

De bevindingen geven daarom geen aanleiding om de ingezette koers fundamenteel te wijzigen. Integendeel, de evaluatie bevestigt dat de gekozen richting nog steeds actueel is en aansluit bij zowel landelijke ontwikkelingen als de lokale behoeften van inwoners. Het ligt daarom voor de hand om de IBN voort te zetten en de verlengde beleidsperiode te gebruiken om de ingezette beweging verder te bestendigen, resultaten te verdiepen en waar nodig accenten aan te brengen.

Daarbij vraagt de komende periode wel om scherpere keuzes. De gemeente staat voor financiële uitdagingen en binnen het bredere traject van de Strategische Gemeente wordt gewerkt aan het herstellen en versterken van een financieel duurzame basis. Dat vraagt ook binnen het sociaal domein om een kritische afweging van ambities, beschikbare middelen en maatschappelijke effecten. Niet alles kan vanzelfsprekend worden voortgezet. Vooral vanuit incidentele middelen, zoals SPUK GALA en IZA, zijn veel van de genoemde successen uitgevoerd. Het is daarom van belang om nadrukkelijk te blijven sturen op interventies die aantoonbaar bijdragen aan zelfredzaamheid, participatie, gezondheid en het voorkomen van zwaardere vormen van ondersteuning. Investeren aan de voorkant blijft daarbij een belangrijk uitgangspunt, juist omdat preventie op langere termijn kan bijdragen aan het beheersbaar houden van maatschappelijke en financiële druk.

Voor de komende periode ligt de nadruk allereerst op het verder versterken van de beleidsuitvoering. Op verschillende onderdelen zijn veelbelovende ontwikkelingen in gang gezet waarvan de effecten zich de komende jaren verder zullen moeten bewijzen. Dit geldt onder meer voor de versterking van de sociale basis, de inzet op vroegsignalering, de ondersteuning van mantelzorgers, de samenwerking binnen de jeugdhulp, de aanpak van mentale gezondheid en de ontwikkeling van een sterke infrastructuur rondom onderwijs en kansengelijkheid. De aanbeveling is om deze ontwikkelingen de ruimte te geven om zich verder te optimaliseren.

Naarmate de verlengde beleidsperiode vordert, zal de aandacht steeds meer verschuiven naar het maken van strategische keuzes binnen de beschikbare financiële ruimte. De evaluatie laat zien dat veel initiatieven zijn ontwikkeld met behulp van incidentele middelen, subsidies of tijdelijke programma's. De uitdaging ligt erin om te bepalen welke onderdelen structureel van meerwaarde zijn voor inwoners en welke minder bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen. Daarbij is het van belang om maatschappelijke effecten en financiële haalbaarheid nadrukkelijk in samenhang te beoordelen.

Tegelijkertijd vraagt een aantal ontwikkelingen om een meer toekomstgerichte benadering. Met name de vergrijzing, de veranderingen op het gebied van jeugd(zorg) en WMO, nieuwe wettelijke opgaven op het gebied van onderwijs en gezondheid en de toenemende druk op voorzieningen maken duidelijk dat het sociaal domein zich de komende jaren verder zal moeten aanpassen aan veranderende omstandigheden. Dit vraagt om een integrale visie waarin maatschappelijke ondersteuning, gezondheid, wonen, veiligheid, participatie en onderwijs steeds meer in samenhang worden bekeken. Juist binnen die samenhang liggen kansen om voorzieningen toegankelijk en betaalbaar te houden.

De verlenging van de IBN biedt daarmee niet alleen ruimte om de huidige koers voort te zetten, maar ook om toe te werken naar een volgende beleidsperiode waarin de opgedane ervaringen, de resultaten van de ingezette ontwikkelingen en de maatschappelijke opgaven van dat moment samenkomen in een nieuwe integrale visie op het sociaal domein. Tot die tijd ligt de grootste opgave niet in het ontwikkelen van nieuw beleid, maar in het vasthouden van wat werkt, het maken van bewuste keuzes binnen de beschikbare middelen en het verder versterken van de basis die de afgelopen jaren is gelegd.